

Posudek na diplomovou práci

Bc. Lucie Hanzlová, **Péče o sakrální stavby na Orlickoústecku od 19. století po současnost**

Ústav historických věd FF UPCE, 2018

Zpracoval: Mgr. Bohdan Šeda

Předložená diplomová práce je věnována šesti vybraným kostelům na Králicku, v severní části Okresu ústí nad Orlicí. Zaměření práce odpovídá zadání, kde je specifikován následovně. Práce je zaměřena na poznání regionální skupiny sakrálních staveb v části pohraničního území severovýchodních Čech. Předmětem práce je samostatné poznání staveb metodou zjednodušeného SHP a porovnání poznatků z dostupné literatury, a v druhém plánu by se měla zabývat péčí o tyto stavby jako památky. Bohužel ve vlastním textu práce je její cíl formulován trochu zamlženě a kostrbatě.

Nicméně obsah práce v zásadě odpovídá zvolenému tématu. Jistý rozpor je však mezi obsahem práce a jejím názvem který bylo asi vhodné v průběhu zpracování změnit, například na: Vybrané sakrální stavby na Králicku, jejich stavební vývoj a péče o ně. Takto je název poněkud zavádějící, indikující zájem o celý okres.

Zmíněný rozpor ještě výrazněji vystupuje v úvodní kapitole o metodě. Kde chybí jasnější metodické určení výběru staveb a tím i upřesnění tématu. Obecné konstatování, že stavby byly vybrány podle předběžného průzkumu, uvážení autorky a podle kritérií výstavby před rokem 1800 a umístění v Sudetech je poněkud nedostatečné. Poslední kritérium dostupnosti, je již zcela účelové. Z pohledu historicko-geografického je také třeba zmínit, že Jablonné nad Orlicí se v Sudetech nenachází a bylo vždy etnicky české.

V úvodní části také poněkud chybí kapitola o historickém vývoji zkoumaného území. Pozornosti by neměl uniknout fakt, že se se území nachází na pomezí Čech a Moravy, na území tří politických okresů a tří panství. Významná a důležitá by také byla stať o vlastnických poměrech v oblasti, především pro širší komparaci sakrálních staveb a určení stavebníků, případně i stavitelů zkoumaných staveb.

Kromě úvodní kapitoly, práce obsahuje obecnou kapitolu o vývoji památkové péče, která je obecným shrnutím obecně známých informací bez velkého vztahu k řešenému tématu. Zde byla zajímavá alespoň krátká zmínka o podobě památkové péče v Německé říši v období 1938-1945.

Nicméně těžištěm práce a její nejrozsáhlejší a nepřínosnější částí je obsáhlý katalog šesti vybraných sakrálních staveb. Katalogová hesla jsou logicky koncipována a rozdělena na situaci objektu, popis stavby a jejích částí, hodnotné prvky, shrnutí stavebního vývoje a na oddíl věnovaný památkové péči o objekt. Součástí katalogu jsou identifikační fotografie, půdorysná schémata a schémata krovových konstrukcí. Za nepřímou součást katalogu lze považovat i kvalitní obrazovou fotografickou přílohu umístěnou na konci práce. Zde jsou také umístěny výřezy z map stabilního katastru.

Katalog je zpracován nadprůměrně kvalitně. Autorka prokazuje dobrou schopnost popisu historické architektury včetně znalosti odborné terminologie. I když drobné nedostatky by se jistě našly, především je to jistá neobratnost a nejistota při popisu např. termín povrch stavby, zaklenutí oken místo záklenků oken, při popisech krovů opakovaná záměna šikmé a ležaté stolice, námětků za krátkata a podobně.

Za velmi kvalitní lze považovat i popisy výplňových prvků, oken a dveří. Autorka také prokazuje dobrou schopnost sledované stavby a jejich jednotlivé prvky správně a kvalifikovaně slohově zařadit. Zvláště vyzvednout je třeba kvalitu všech obrazových příloh.

Chvályhodná je především snaha o zachycení staveb vlastními půdorysnými (byť poněkud neumělými) půdorysnými schémata a také velmi poučená schémata krovových konstrukcí, která podle mého soudu patří k jednomu z hlavních přínosů práce. Velmi kvalitní je také fotografické příloha a to jak z pohledu technického provedení tak výběru zachycených prvků a konstrukcí.

Z celého zpracování katalogu přímo číší osobní nasazení a zaujetí zkoumaným předmětem, prozrazující nebývale poctivý a podrobný terénní průzkum, což je velmi sympatické a plně omlouvá případné drobné nedostatky.

Z metodického hlediska a vzhledem k deklarovanému zaměření práce také bylo vhodné v rámci hesla věnovat více pozornosti dataci výstavby nebo stylově určující přestavby a také určení a zhodnocení autorství návrhu. Tyto informace jsou v textu často obsaženy, bylo by však asi přehlednější jejich zařazení do základní struktury hesla.

Závěr práce je poněkud příliš stručný. Téma práce přímo vybízí k širší komparace zkoumané šestice kostelů z různých úhlů pohledu. Například z hlediska typologického, (typ jednodílného kostela často s věží v západním průčelí, ve dvou případech s vysoko umístěnou trojramennou kruchtou), z hlediska doby výstavby (postaveno z nebo výrazně přestavěno ve 4/4 18. století), z hlediska objednatele a z hlediska autorského (pět ze šesti staveb se nachází Na Lichtenštejnských panstvích), a v neposlední řadě z hlediska srovnání jednotlivých konstrukcí (např. u krovů poměrně neobvyklé časté používání ležatých stolic se středním podélným rámem). Tato komparace by byla velmi přínosná a naznačila by směry dalšího bádání. Žádoucí by také bylo alespoň letmé srovnání s dalšími stavbami na okolních Lichtenštejnských panstvích. Autorka se v závěru soustředí na, z hlediska hodnoty staveb spíše podružné, shrnutí zásahů památkové péče, což je však také jeden z cílů práce

Vítanou součástí závěrečné kapitoly by také byla mapka lokalit, přehledná srovnávací tabulka půdorysů staveb, případně podoby krovových konstrukcí a snad také souhrnný přehled datace staveb a jejich stavebníka.

Přes výše zmíněné připomínky považuji práci za velmi zdařilou a rád ji **doporučuji k obhajobě** a pro její hodnocení navrhuji **výborně - velmi dobře** podle kvality obhajoby

Náměty pro diskusi:

- Specifika regionu na hranici Čech a Moravy a tří panství
- Typologie staveb - vzájemné srovnání
- Úvaha o autorství souvěkých kostelů a možný vliv stavebníka.
- Specifika krovových konstrukcí

V Pardubicích 10.1.2018

Mgr. Bohdan Šeda

